

Tutkittua tietoa yhteiskunnan hyväksi – Suomalainen Tiedeakatemia suunnannäyttäjänä

Suomalainen Tiedeakatemia on viime vuosina profiloitunut kansallisena suunnannäyttäjänä tietoon pohjautuvan päätöksenteon edistämisessä. Vuosi 2023 oli tällä saralla erityisen merkittävä: yhteistyö valtioneuvoston kanslian kanssa tiivistyi entisestään, ja Tiedeakatemian kehittämät uudet tiedevälittämisen mallit saivat paljon kiitosta.

TAVOITTEENA MAAILMAN VIISAIMMAT PÄÄTÖKSET

Yhteiskunnallisten päätösten tueksi on saatavilla koko ajan enemmän tutkittua tietoa, mutta tiedon lisääntyminen tekee sopivan tiedon löytämisestä ja hyödyntämisestä vaikeaa. Lisäksi päätöksenteko liittyy yhä useammin kompleksisiin teemoihin, joihin liittyvien tiedollisten kokonaiskuvien muodostamiseen päättäjät tarvitsevat tukea.

Tiedeakatemian sääntömääräisenä tehtävänä on edistää tutkittuun tietoon

perustuvaa yhteiskunnallista päätöksentekoa. Työn visiona on, että Suomessa tehdään maailman viisaimmat yhteiskunnalliset päätökset.

Tiedon kuratointiin ja koostamiseen liittyvää osaamista vahvistettiin Tiedeakatemiasa vuoden 2023 aikana uusilla rekrytoinneilla. Tiede- ja päätöksenteko -yhteisössä työskentelee nyt kaksi vakituista työntekijää. Heidän lisäksi Jane ja Aatos Erkon säätiön rahoittamaan Ilmiökartat-hankkeeseen on palkattu kolme asiantuntijaa.

KEVYEMMIN, NOPEAMMIN, VUOROVAIKUTTEISEMMIN

Vuoden 2023 aikana päätöksenteon tietopohjan vahvistamiseen liittyvässä työssä on pyritty vastaamaan toimintaympäristössä tunnistettuihin muutoksiin ja tuomaan tutkittua tietoa päättäjien käyttöön entistä nopeammin, kevyemmin ja vuorovaikutteisemmin. Tämä on edellyttänyt

Tiedeakatemia kokoaa Tiedeiskuihin yleistajuisesti tieteellistä näkemystä aloista, joiden odotetaan vaikuttavan merkittävästi yhteiskunnan kehitykseen. Kvantti-tiedeisku purki kvanttiteknologian merkitystä ja mahdollisuuksia.

uudenlaisia toimintamalleja ja tiivistä yhteistyötä niin tutkijoiden kuin päätöksentekijöiden kanssa.

Vuoden aikana Tiedeakatemiassa tuotettiin yhteensä seitsemän tietokoostetta, joiden aiheet vaihtelivat ikääntyvästä yhteiskunnasta kvanttiteknologiaan. Koosteissa on hyödynnetty systematisoituja tiedon kokoamisen menetelmiä, joiden kehittämiseen on panostettu. Luotettavaa tietoa tietokoosteita varten on mahdollista koota jopa viikossa.

Tietokoosteiden tuottaminen on edellyttänyt tietotarpeen huolellista tunnistamista ja rajausta. Tätä varten on kehitetty uusia ja jatkjalostettu aiempia toiminta-

malleja, kuten *Tiedesparrausta*. Kun tavoitteena on päätöksentekoa mahdollisimman hyvin palvelevan tutkimustiedon kokoaminen, voi tutkijoiden ja päättäjien tiiviimmästä vuoropuhelusta olla valtavasti hyötyä.

Koosteiden tuottamisessa on kiinnitetty uudella tavalla huomiota myös erilaisiin tiedon lajeihin. Tiedollisissa kokonaisuuksissa on pyritty yhdistämään esimerkiksi vertaisarvioitua tutkimusta, asiantuntija-arvioita ja tilastotietoja. Useiden tiedon lajien yhdistäminen mahdollistaa tutkijoiden asiantuntijuuden hyödyntämisen koko laajuudessaan osana yhteiskunnallista päätöksentekoa.

YHTEISTYÖ VALTIONEUVOSTON KANSLIAN KANSSA AVAINASEMASSA

Läheisenä yhteistyökumppanina Tiedeakatemian päätöksenteon tietopohjan vahvistamiseen liittyvässä työssä on ollut valtioneuvoston kanslia. Keväällä 2023 laadittiin valtioneuvoston kanslian toimeksiannosta hallitusneuvotteluiden tueksi monitieteinen yleiskatsaus Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista suomalaiseseen yhteiskuntaan. Tämä tietosynteesi oli hyvä esimerkki nopeasti muuttuvaan yhteiskunnalliseen kehityskulkuun liittyvästä työstä, jota varten tarvittiin vertaisarvioidun tutkimuksen ja tilastojen rinnalle tutkijoiden ennakoivaa asiantuntijatietoa.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin liittyvän katsauksen tietomuotoilu sai runsaasti kiitosta, ja tiedon lajien jäsentelyä on sen jälkeen kehitetty eteenpäin seuraavissa töissä.

Syksyllä 2023 kumppanuus valtioneuvoston kanslian kanssa tiivistyi entisestään, kun Tiedeakatemia solmi kanslian kanssa kahden vuoden puitesopimuksen pääministerille tuotettavista tutkimuskoosteista. Sopimuksen myötä Tiedeakatemian rooli valtioneuvoston luotettuna tietokumppanina vakiintui. Tiivis yhteistyö näkyy konkreettisesti uusina toimeksiantoina, joissa Tiedeakatemian asiantuntijat kokosivat tutkittua tietoa suoraan valtioneuvoston tarpeisiin.

Loppuvuodesta 2023 tuotettiin valtioneuvoston kanslialle nopeassa aikataulussa kevyt tietosynteesi, joka käsitteli ulkomaa-laistaustaisten asemaa ja hyvinvointia Suomessa. *Tiedettä tiivistä* -konseptiksi nimetyn työn yhteydessä kehitettiin edelleen tiedonkeruun ja jäsentämisen menetelmiä sekä tietotarpeen kirkastamiseen liittyvää vuorovaikutusta. Vuonna 2023 testattiin lisäksi digitaalista tietomatriisia vaihtoehtona perinteisille raporttimalleille.

Jatkuva kehitystyö ja uudet avaukset pitävät osaltaan huolen siitä, että Tiedeakatemia pysyy tietopohjaisen päätöksenteon kansallisena suunnannäyttäjänä myös tulevana vuosina.

KOHTI ENTISTÄ VAIKUTTAVAMPAA TOIMINTAA

Tiedeakatemian työ tietopohjaisen päätöksenteon edistämiseksi jatkuu nykyisessä laajuudessaan Jane ja Aatos Erkon säätiön rahoituksen turvin vuoteen 2026 saakka.

Lähitulevaisuudessa tiedevälittämisen malleja kehitetään Tiede ja päätöksentekoyksikössä muun muassa hyödyntämällä tekoälyä sekä osallistamalla yhä laajempia monitieteisiä tutkijakollektiiveja tiedon tuottamiseen. Kokeilunhaluisesta ja uudistuvasta otteesta pyritään pitämään kiinni samalla, kun toiminnan vaikuttavuutta vahvistetaan.

Suomalaisen Tiedekatemian lokakuun illassa pohdittiin terveen vanhuuden edellytyksiä sekä pitkäikäisyyden yleistymiseen liittyviä yhteiskunnallisia kysymyksiä liittyen Terve, vanhuus! -keskustelupaperiin. Keskustelemassa olivat professori Teppo Kröger, dosentti Leena Forma ja professori Esa Jämsen.